

De geschiedenis van de Protestantse kerk te Kerkwerve

Omstreeks 1200 is de eerste kerk in Kerkwerve gesticht.

De eerste eeuwen was deze kerk Rooms Katholiek en gewijd aan de Heilige Pancratius. In 1575 lieten de Spaanse troepen o.l.v. Mondragon tijdens het beleg van Zierikzee en hun plundertochten over het Schouwse land eveneens in Kerkwerve hun sporen na. Het dorp werd in brand gestoken en ook de toenmalige kerk moest het ontgelden.

Bij het doorbreken van de Reformatie op Schouwen-Duiveland in 1576 sloten de bewoners van Kerkwerve zich direct aan bij de nieuwe leer. Daarom werd de gehavende kerk voor een deel afgebroken en voor een ander deel hersteld en geschikt gemaakt voor de Hervormde Eredienst.

Kerkwerve werd na de reformatie niet meteen een zelfstandige gemeente. Samen met Noordgouwe en Elkerzee werd een predikant beroepen in 1587. Later -vanaf 1600- gingen Kerkwerve en Noordgouwe samen werken. Negen predikanten dienden deze gemeenten. In 1626 werd Kerkwerve zelfstandig. Op 24 mei 1626 werd de eerste predikant bevestigd. Van 1923 tot 1967 heeft Kerkwerve de predikant gedeeld met Serooskerke en van 1969 tot 1994 met Elkerzee en Scharendijke. Vanaf dat moment had de gemeente tot 2015 een "eigen" voorganger. Vanaf 2016 deelde de gemeente de voorganger met de Hervormde gemeente van Oosterland tot mei 2020. Na een vacante periode heeft Kerkwerve vanaf 9 oktober 2022 weer een "eigen" -parttime- voorganger.

Nadat men in 1895 reeds een houten noodkerk had betrokken werd de hierboven afgebeelde kerk in 1899 wegens bouwvalligheid afgebroken.

Op de plaats van de oude kerk verrees -naar een ontwerp van architect L. Couvee uit Delft (een broer van ds. H.J. Couvee)- het huidige kerkgebouw, in neorenaissance stijl. De bouw, door aannemer Willem Lemsom uit Kerkwerve, vond -zoals een steen boven de ingang aangeeft- plaats in 1900. De bouwsom bedroeg 13.250,-- gulden. Op 14 januari 1901 werd de kerk in gebruik genomen. Ds. H.J. Couvee -die erg veel had gedaan voor de kerkbouw- preekte over Psalm 84.

Tegen de achterkant heeft sedert de bouw behalve de consistorie ook een school gestaan, maar die is na de Watersnood van 1953 afgebroken.

Het verenigingsgebouw wat er voor in de plaats kwam is op zijn beurt in 2000 vervangen door het huidige zalencomplex 't Kerkerf' geheten.

De kerk zelf is een rechtgesloten zaalkerk met een houten dakruiter, die bekroond wordt met een slanke spits. De oude luidklok die erin hing werd tijdens de tweede wereldoorlog door de Duitse bezetters afgevoerd om te worden omgesmolten, iets wat op grote schaal gebeurde.

Wat wel behouden bleef uit de oude kerk is de preekstoel, die -zoals vermeld aan de voet van de trap- in het jaar 1700 gemaakt is. De kuip van de kansel is versierd met fraai snijwerk, wat ook geldt voor het rugschot; hierin is een adelaar verwerkt, symbool van goddelijke inspiratie. Op de kansel staat ook nog de oude zandloper, een probaat middel tegen al te langdradige dominees.

De banken links en rechts dateren nog uit de tijd van de bouw van de kerk. De banken in het midden zijn in 1983 geplaatst omdat de oude banken hun beste tijd hadden gehad en vervaarlijk begonnen te wiebelen. Bijzonder zijn verder de overhuifde banken, waarvan de deurtjes nog voorzien zijn van geëmailleerde bordjes waarop staat voor wie die plaatsen bedoeld zijn: notabelen, predikantsgezin en natuurlijk de kerkenraad.

Al in 1901 was er sprake van de aanschaf van een orgel voor de toen net in gebruik genomen kerk.

Uiteindelijk heeft het tot 1919 geduurd voordat een tweeklaviers harmonium met een imitatie-pijpenfront werd aangekocht van de fa. L. Raar te Delft.

Na de watersnoodramp van 1953 werd door de fa. Spiering te Dordrecht een electro-pneumatisch unitorgel geleverd (zie foto hieronder). Deze foto geeft u ook een inkijk in het toenmalige interieur van de kerk, met o.a. de lange kachelpijp van de oude kolenkachels.

Ter vervanging van dit orgel, dat in slechte staat verkeerde en nauwelijks enige artistieke kwaliteiten bezat, bouwde de Utrechtse firma Fama & Raadgever in 1987 o.l.v. adviseur J.A. Keppel te Rhoon een nieuw orgel. De mensuren van het pijpwerk van het nieuwe orgel werden ontleend aan die van het koororgel van de Grote- en St.

Laurenkerk in Alkmaar. Het orgel is op 18 december 1987 -met o.a. een bespeling door dhr. Keppel- in gebruik genomen.

Een foto van het nieuwe orgel ziet u hieronder

en nog een foto van de eerder genoemde preekstoel

De gemeente van Kerkwerve is sinds de 2e helft van de 19e eeuw een rechtzinnige gemeente en is nu nog steeds een open confessionele gemeente die in het midden van "de kerk" wil staan. De gemeente telt op dit moment ruim 200 leden, waarvan een flink deel meelevend is. Het is qua leeftijdsopbouw een vrij jonge gemeente. Er is veel aandacht

voor jeugd- en jongerenwerk. Tijdens alle diensten is er kindernevendienst en crèche. Op 1 mei 2004 is men meegegaan met de fusie van de Protestantse kerken in Nederland en onze gemeente heet sindsdien: Protestantse gemeente te Kerkwerve.

Voor de orgel-geïnteresseerden hieronder de disposities van het in 1987 vervangen Spiering orgel (1953) en van het huidige Fama & Raadgever orgel.

Spiering orgel (1953):

Manuaal I:

Bourdon	16 voet
Prestant	8 voet
Holpijp	8 voet
Octaaf	4 voet
Quint	3 voet
Octaaf	2 voet
Terts	1 3/5 voet

Manuaal II:

Prestant	8 voet
Holpijp	8 voet
Fluit	4 voet
Nasard	3 voet
Woudfluit	2 voet

Pedaal:

Subbas	16 voet
Bourdon	8 voet
Octaaf	4 voet
Octaaf	2 voet

Werktuiglijke registers:

Tremulant Manuaal II

Overige gegevens:

Manuaalomvang, C-f^{'''}
Pedaalomvang, C-c'
Stemming, evenredig zwevend
Toonhoogte, a'- 440 Hz
Tractuur, pneumatische kegelladen

Fama & Raadgever orgel (1987):

Manuaal:

Holpijp	8 voet
Prestant	4 voet
Fluit	4 voet
Octaaf	2 voet
Mixtuur basc./disc.	III-IV sterk
Sesquialter basc./disc.	II sterk

Pedaal: aangehangen

Werktuiglijke registers:

Tremulant

Overige gegevens:

Manuaalomvang, C-f^{'''}
Pedaalomvang, C-d'
Stemming, evenredig zwevend
Toonhoogte, a' - 440 Hz
Tractuur, mechanische sleeplade

